

ПАРАЗИТОЛОГІЯ І ПАРАЗИТОЦЕНОЛОГІЯ

УДК 619:616.993.172.1:636.4(477.74)

ПОШИРЕННЯ БАЛАНТИДІОЗУ СВИНЕЙ В ГОСПОДАРСТВАХ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Богач М.В., д.вет.н., доцент
Одеська дослідна станція ННЦ «ІЕКВМ», м. Одеса
Мельниченко А.Ю., аспірант
ННЦ «ІЕКВМ», м. Харків

Анотація. Наведені данні про поширення балантидіозу серед свиней різних вікових груп в господарствах Одеської області з ІІ від 10 % до 43,2 % та ІІІ від 26±0,2 до 108±0,5 балантидій в 10 полях зору мікроскопа. Підгострий перебіг інвазії з характерними клінічними ознаками реєстрували у поросят 1,5-2 місячного віку, відлучених від свиноматок, у свиней інших вікових груп – хронічний.

Ключові слова. Свині, балантидіоз, інвазія, екстенсивність, інтенсивність, клінічні ознаки.

Актуальність проблеми. Як свідчить світова практика, створення м'ясного балансу в країні неможливе без інтенсивного розвитку свинарства. Однією з причин, що стримують його розвиток є паразитарні хвороби, які завдають значних економічних збитків і знижують рентабельність галузі.

Відомо, що молодняк свиней на дорощуванні і відгодівлі під впливом паразитарної інвазії втрачає від 20 % до 60 % добового приросту маси тіла. Водночас збільшуються на 25-30 % витрати кормів, а термін відгодівлі подовжується на 1,5-5 місяців [1].

Визначено, що найбільшого поширення з-поміж паразитарних захворювань свиней набули шлунково-кишкові нематодози (аскароз, трихуроз, езофагостомоз), кишкові протозоози (еймеріози, ізоспороз, балантидіоз) [2].

За даними копроовоскопічних досліджень встановлено, що інвазованість свинопоголів'я балантидіями в господарствах Лісостепової зони становила 52,8 % [3], а в господарствах сходу України – 28,2 % [4].

Гельмінти, найпростіші, умовно патогенна та патогенна мікрофлора формують паразитоценоз [5]. Паразитоценоз, як складова частина екосистеми, формується і має індивідуальні особливості в кожному господарстві під впливом різноманітних умов (технології утримання і годівлі, віку тварин, сезону року, міжгосподарських зв'язків та ін.).

Завдання дослідження. З'ясувати поширення балантидіозної інвазії свиней різних вікових груп в господарствах Одеської області.

Матеріали і методи дослідження. Матеріалом для досліджень були свині різних вікових груп, які належали господарствам СП «Світанок» Ширяєвського, Концерн «Одесаагрогаз» Овідіопольського, ДП ДГ ім. Кутузова Роздільнянського, ДП ДГ «Дачне» Біляївського та СВК «Родіна» Саратського районів Одеської області.

Відомості про загальну епізоотичну ситуацію, у тому числі за балантидіозу свиней, отримали з первинної документації безпосередньо у господарствах. Діагноз встановлювали з урахуванням епізоотологічних даних, клінічних ознак, патологоанатомічних змін та обов'язкових лабораторних досліджень, які проводили в господарствах та в умовах лабораторії паразитології Одеської дослідної станції ННЦ «ІЕКВМ».

Дослідження наявності і кількості трофозоїтів балантидій здійснювали шляхом мікроскопії нативного мазка, виготовленого зі свіжовиділених фекалій та фекалій, зафіксованих у 10 % розчині формаліну (І.Г. Карпенко, 1974). Виявлення цист балантидій додатково проводили за методом послідовних промивань фекалій.

Екстенсивність балантидіозної інвазії визначали шляхом підрахунку рухомих форм балантидій в 10 полях зору мікроскопа у тварин різних вікових груп (поросята від'ємного віку, поросята на дорощуванні, свині на відгодівлі та свиноматки).

Результати дослідження. За результатами моніторингу гельмінтозів та протозоозів у свиногосподарствах Одеської області встановлено наявність кишкових гельмінтозів (аскароз, трихуроз, езофагостомоз), а також протозоозів (ізоспороз, балантидіоз) з різною інтенсивністю та екстенсивністю інвазії. Враховуючи мету наших досліджень основну увагу приділено поширенню балантидіозної інвазії серед свиней різних вікових груп з визначенням показників EI та II.

В результаті клініко-паразитологічних обстежень свиней різних вікових груп встановлено, що найвищу екстенсивність інвазії реєстрували серед поросят 1,5-2 місячного віку від 35,7 до 43,2 % з II від 74±1,2 до 102±1,6 балантидій в 10 полях зору мікроскопа (Табл.1).

Таблиця 1

Поширення балантидіозної інвазії серед свиней різних вікових груп

Господарства	Вікові групи	Досліджено, гол	Інвазовано, гол	EI, %	II,
СП «Світанок»	1,5-2 міс.	36	14	38,9	66±1,2
	3-5 міс.	18	6	33,4	108±0,5
	6-8 міс.	20	3	15	78±0,5
	свиноматки	10	1	10	37±1,1
Концерн «Одесаагрогаз»	1,5-2 міс.	17	4	23,5	93±1,6
	3-5 міс.	15	6	40	88±1,2
	6-8 міс.	10	2	20	61±0,4
	свиноматки	5	1	20	31±1,2
ДП ДГ ім. Кутузова	1,5-2 міс.	25	6	24	91±0,8
	3-5 міс.	20	6	30	83±1,2
	6-8 міс.	20	3	15	48±0,6
	свиноматки	10	2	20	46±0,2
ДП ДГ «Дачне»	1,5-2 міс.	37	16	43,2	102±1,6
	3-5 міс.	25	7	28	95±1,8
	6-8 міс.	31	5	16,1	61±0,6
	свиноматки	12	2	16,7	28±0,2
СВК «Родіна»	1,5-2 міс.	42	15	35,7	44±0,2
	3-5 міс.	39	13	33,3	91±1,1
	6-8 міс.	28	6	21,4	66±0,6
	свиноматки	16	2	12,5	26±0,2

Примітка. - балантидій в 10 полях зору мікроскопа

З віком свиней екстенсивність інвазії дещо зменшувалась, а інтенсивність залишалась майже на однаковому рівні. Так у поросят 3-5 місячного віку найнижчий показник екстенсивності становив 28 % у ДП ДГ «Дачне», а найвищий 33,4 % у СП «Світанок» Ширяєвського району відповідно II становила 95±1,8 та 108±0,5 балантидій. У свиней на відгодівлі (6-8 місячного віку) EI становила від 15 % до 21,4 % в СВК «Родіна» Саратського району, а показники II по цій групі були від 48±0,6 до 66±0,6 балантидій в 10 полях зору мікроскопа.

Ураженість свиноматок балантидіями реєстрували від 10 % в СП «Світанок» до 20 % в Концерні «Одесаагрогаз» та ДП ДГ ім. Кутузова Роздільнянського району. Інтенсивність інвазії серед свиноматок була у вигляді носійства і становила 26±0,2 балантидії в СВК «Родіна», 37±0,1 балантидій в СП «Світанок» та 46±0,2 балантидії в ДП ДГ ім. Кутузова.

Згідно звітності служб ветеринарної медицини районів цих господарств відомо, що Концерн «Одесаагрогаз» Овідіопольського району та ДП ДГ «Дачне» Біляєвського району упродовж останніх

10 років двічі з інтервалом 4 роки реєстрували балантидіоз свиней з різною екстенсивністю та інтенсивністю. Серед решти обстежених господарств у матеріалах звітності балантидіозну інвазію не реєстрували, хоча за даними наших досліджень показники екстенсивності і інтенсивності є досить високими.

Серед обстежених господарств лише в підсобному господарстві Концерн «Одесаагрогаз» Овідіопольського району реєстрували підгострий перебіг балантидіозу у поросят 1,5-2 місячного віку – у період відлучення їх від свиноматок. Хвороба характеризувалася незначним підвищенням температури до 41-41,5 °С, яка періодично знижувалась до норми. Проносу не реєстрували, хоча фекалії були несформованими, дещо рідкими, мали темно-коричневий колір та містили домішки слизу. Тварини відмовлялися від корму, були пригніченими, більшу частину часу лежали, збиваючись у купи. Видимі слизові оболонки були блідими і підвищувалась спрага. Характерно те, що поросята надавали перевагу не воді з напувалок, а пили стічні води з підлоги. Поросята відставали в рості і розвитку, були виснажені, мали довгу шерсть, окремі гинули.

У свиней на відгодівлі реєстрували хронічний перебіг, який проявлявся незначною анемічністю тварин, кволістю, відставанням у рості та розвитку.

У свиноматок будь-яких клінічних ознак балантидіозу не реєстрували за винятком несформованості фекалій і темного кольору.

Серед свинопоголів'я решти обстежених господарств реєстрували хронічний перебіг балантидіозної інвазії.

Висновки

1. Встановлено, що балантидіозна інвазія реєструється в господарствах різних форм власності Одеської області серед свиней різних вікових груп з EI від 10 % до 43,2 % та II від 26±0,2 до 108±0,5 балантидій в 10 полях зору мікроскопа.

2. Серед поросят 1,5-2 місячного віку, відлучених від свиноматок, із неблагополучних господарств щодо балантидіозу реєстрували підгострий перебіг інвазії з характерними клінічними ознаками, у решти свинопоголів'я – хронічний.

Література

1. Паулікас, В.Ю. Паразитоценоз желудочно-кишечного тракта свиней [Текст] / В.Ю. Паулікас // М., 1990. – 81 с.
2. Стибель, В.В. Асоціативні інвазії у свиней (епізоотологія, розробка, фармако-токсикологічне та терапевтичне обґрунтування щодо застосування бровермектин-грануляту) [Текст] : автореф. дис. ... д-ра вет. наук : 16.00.11, 16.00.04 / В.В. Стибель ; [ННЦ «ІЕКВМ»]. – Харків, 2007. – 40 с.
3. Євстаф'єва В.О. Асоціативні інвазії свиней в умовах Лісостепу і Степу України [Текст] : автореф. дис. ... д-ра вет. наук : 16.00.11 / В.О. Євстаф'єва; [НУБіП України]. – Київ, 2010. – 34 с.
4. Приходько, Ю.О. Кишкові гельмінтози свиней і собак та експериментальне обґрунтування застосування вітчизняного антгельмінтика альбендазолу [Текст] : автореф. дис. ... д-ра вет. наук : 16.00.11 / Ю.О. Приходько ; [ННЦ «ІЕКВМ»]. – Харків, 2002. – 32 с.
5. Поживіл, А.І., Роль еперитрозонозів в епізоотології асоціативних хвороб свиней [Текст] / А.І. Поживіл, В.П. Литвин // Зб. наук. праць Луганського національного аграрного університету. – Луганськ, 2003. – № 31/43. – С. 419-422.

РАСПРОСТРАНЕНИЕ БАЛАНТИДИОЗА СВИНЕЙ В ХОЗЯЙСТВАХ ОДЕССКОЙ ОБЛАСТИ

Богач Н.В., д.вет.н., доцент
Одесская опытная станция ННЦ «ИЭКВМ», г. Одесса
Мельниченко А.Ю., аспирант
ННЦ «ИЭКВМ», г. Харьков

Аннотация. Приведены данные о распространении балантидиоза среди свиней разных возрастных групп в хозяйствах Одесской области с ЭИ от 10 % до 43,2 % и ИИ от 26±0,2 до 108±0,5 балантидий в 10 полях зрения микроскопа. Подострое течение инвазии с характерными клиническими признаками регистрировали у поросят 1,5-2 месячного возраста, отлученных от свиноматок, у свиней других возрастных групп – хроническое.

Ключевые слова. Свиньи, балантидиоз, инвазия, экстенсивность, интенсивность, клинические признаки.

DISTRIBUTION BALANTIDIOSIS FEVER IN ODESSA REGION FARMS

Bogach N.V., Dr. Sci. (Vet. Med),
Odessa Experimental Station of National Scientific Center "Institute of Experimental and Clinical Veterinary Medicine", Odessa
Melnichenko, A.J., post-graduate student

Summary. The data on the distribution of balantidiosis among pigs of different age groups in the Odessa area farms to EI from 10 % to 43,2 % and the II of $26 \pm 0,2$ to $108 \pm 0,5$ balantidiums in 10 fields of view of the microscope. Subacute invasion with characteristic clinical features were recorded in piglets 1,5-2 months of age, weaned from sows, pigs of other age groups – chronic.

Key words. Pigs, balantidiosis, invasion, extension, intensity, clinical symptoms.

УДК 619: 616. 995.428 – 071:636.7/.8

МЕТОДИ ЛАБОРАТОРНОЇ ДІАГНОСТИКИ АКАРОЗІВ М'ЯСОЇДНИХ ТВАРИН

Галат В.Ф., д.в.н., професор,

Шваб Н.О., аспірантка,

natatka@bk.ru

Національний університет біоресурсів і природокористування України,
м. Київ

Анотація. В статті описані різні методи відбору зскрібків і підготовки їх до мікроскопії, наведена методика взяття біопсії. Проаналізовані результати гематологічних і біохімічних досліджень крові хворих тварин.

Ключові слова: кліщі, акарози, демодекоз, отодектоз, собаки, коти, шкіра, лабораторна діагностика, зскрібки, мікроскопія, біопсія.

Акарози м'ясоїдних (саркоптоз, демодекоз, отодектоз, хейлетіоз, нотоєдроз тощо) широко поширені на території України. Хворіють собаки та коти різних вікових груп. Хвороба реєструється протягом всього року, але найбільше – навесні та восени [1, 2]. Собаки старше 10 років хворіють дуже рідко [3]. За даними різних авторів, серед порід собак до акарозів найбільш сприйнятливі наступні: боксер, доберман-пінчер, французький бульдог, стафордширський тер'єр, німецька вівчарка, пітбультер'єр, ротвейлер, чау-чау [1, 4]. Серед кішок найбільш уражені представники таких порід: європейська тигрова, персидська, сіамська [2].

Діагноз ставиться комплексно на основі клінічних ознак, епізоотичних даних і результатів лабораторного дослідження. Також у випадку демодекозу слід виявити причини дисбалансу шкірних покривів (імунні, гормональні, обмінні порушення тощо) [5].

У тварин з підозрою на акарози відбирають глибокі зскрібки скальпелем до появи сукровиці на межі між ураженою та зовнішньо здоровою шкірою не менш ніж з 2-3 місць, а при вушному акарозі для дослідження беруть кірочки з шкіри внутрішньої поверхні вушних раковин. Матеріал досліджують наступними методами:

1. Найбільш розповсюджений – метод Д.О. Приселкової (1949). Відібраний матеріал поміщають у чашку Петрі і додають подвійну за об'ємом кількість 10% розчину луґу (їдкого натру або їдкого калію), змішують та залишають на 25-40 хвилин для розм'якшення і розчинення кірочок. Отриману суміш підігрівають до температури 60-70°C, після чого матеріал поміщають між предметними скельцями і мікроскопують при малому збільшенні [3, 6].

2. Просвітлення зскрібків гасом. У чашці Петрі до матеріалу додають подвійну кількість гасу і ретельно розмішують ребром скальпеля. З одержаного матеріалу готують препарат «розчавлена крапля» і мікроскопують [7].

3. Метод з додаванням води (А.В. Алфімова, 1951). До матеріалу у чашку Петрі додають 5-8-кратну за об'ємом кількість води. Матеріал ретельно перемішують і поміщають в термостат при температурі 45°C на 15 хвилин, після чого переглядають під мікроскопом [7].

4. Просвітлення зскрібків рослинною олією (соняшниковою) (В.О. Євстаф'єва, В.Ф. Галат, 2001). Матеріал поміщають у чашку Петрі і додають рівну за об'ємом кількість рослинної олії. Кірки ретельно подрібнюють препарувальною голкою. Через 10-15 хвилин матеріал переглядають під мікроскопом при малому збільшенні. Цей метод, за даними його розробників, дозволяє виявити в 1,1-2,5 рази більше кліщів, ніж в порівнянні з вищеперерахованими [7].

5. Схожим є метод із застосуванням мінерального масла замість рослинного [8].